

Załącznik

do uchwały Nr VI/38/2011

Rady Gminy z dnia 3 marca 2011 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
GMINY GRODZIEC
NA LATA 2011-2016**

www.grodziec.pl

I. TEORETYCZNE PODSTAWY ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu psychicznym lub fizycznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art.2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Zgodnie z kodeksem karnym, do czynów, które naruszają dobro osobiste członków rodziny zaliczamy:

- pozostawienie osoby względem, której jest się obowiązany do opieki, sytuacjach zagrażających bezpośrednio jej życiu lub zdrowiu,
- groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych,
- zmuszanie do określonych zachowań,
- gwałt,
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności,
- dopuszczenie się czynu lubieżnego względem osoby poniżej 15 lat,
- znęcanie się psychiczne lub fizyczne,
- rozpijanie małoletniego,
- uchylanie się obowiązku alimentacyjnego,
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej,
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki,
- naruszenie nietykalności cielesnej,
- niszczenie mienia¹

Przyczyny przemocy domowej:

- uzależnienie osoby stosującej przemoc (alkoholizm, narkomania)
- ubóstwo
- zależność ekonomiczna od partnera

¹ H.D. Sasal „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005, s. 137

- destrukcyjne mity i przekonania funkcjonujące w społeczeństwie
- zaburzenia osobowości sprawcy, traumatyczne doświadczenia sprawcy

RODZAJE PRZEMOCY	KATALOG ZACHOWAŃ
PRZEMOC FIZYCZNA	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przetrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nie udzielenie koniecznej pomocy, itp.
PRZEMOC PSYCHICZNA	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
PRZEMOC SEKSUALNA	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiet, itp.

PRZEMOC EKONOMICZNA	uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.
ZANIEDBANIE	ciągłe nie zaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych, emocjonalnych dziecka, osób chorych, niepełnosprawnych i innych.

Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy:

1. **Faza narastającego napięcia** – początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne porozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
2. **Faza ostrej przemocy** następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc czy złożyć skargę.
3. **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Ofiary zaś wierzą wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego właśnie pragną. I nawet, jeśli przed chwilą były gotowe uciec, teraz zostają. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli: szczególnie z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać².

² Tamże, s. 29-30

II. PODSTAWY PRAWNE

Podstawa prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz.483 ze zm.). Rozdział drugi pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz.473 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz.1493),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004r. Nr 64, poz. 593 ze zm.).
- Ustawę z dnia 25.02.1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 ze zm.)
- Ustawę z dnia 06.06.1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)

Według polskich regulacji prawnych przemoc wobec najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu (art. 207 k.k.). Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub Policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną. Każdy, kto poweźmie informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Grodziec na lata 2011-2016 zgodny jest z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i stanowić będzie integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grodziec, w której wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji jest jednym z kluczowych celów.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Z danych ewidencji ludności (stan na 24.01.2011 r.) wynika, że w Gminie Grodziec zamieszkuje **5387** mieszkańców, z czego **2706** stanowią kobiety a mężczyźni **2681**. Dominującą grupą wiekową są mieszkańcy między 18 – 61 rokiem życia, z czego kobiety stanowią **1602** a mężczyźni **1755**.

Wśród rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodźcu w 2010r. nie zgłoszono żadnej rodziny, w której występowałoby zjawisko przemocy.

Do Gminnego Punktu Konsultacyjnego przy Urzędzie Gminy w Grodźcu na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w 2010r. zaproszono 12 osób, z czego 4 osoby podjęły leczenie w Placówkach Leczenia Uzależnień.

IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE:

STWORZENIE PROFESJONALNEGO SYSTEMU INTERWENCJI I WSPARCIA DLA OSÓB ZAGROŻONYCH BĄDŹ DOTKNIĘTYCH ZJAWISKIEM PRZEMOCY

Priorytetem w programie są działania ukierunkowane na zmniejszenie liczby osób dotkniętych problemem alkoholowym i problemem narkomanii, a w szczególności minimalizowanie skutków powodujących zaburzenia życia rodzinnego i dużego rozmiaru szkód zdrowotnych rozwojowych nimi spowodowanych. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych dotyczą swoimi skutkami znaczną część społeczeństwa, dlatego Program jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy Grodziec, którzy w życiu spotykają się z problemem nadużywania alkoholu i narkotyków oraz ich konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką.

Cele szczegółowe i ich zadania

Współdziałanie lokalnych podmiotów w w/w działaniu przemocy.

Powołanie zespołu, którego celem będzie jak najszybsze podejmowanie interwencji, które będą miały na celu zapewnienie potrzeby bezpieczeństwa oraz zatrzymanie przemocy w rodzinie, a także opracowanie i realizacja działań w oparciu o potrzeby danej jednostki.

Wójt Gminy Grodziec powołał w drodze Zarządzenia Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wskazując w nim w szczególności imienny skład jego członków. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia;
- organizacji pozarządowej;
- kurator sądowy.

Zadania Zespołu:

- Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- Przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchomienie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- Wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie adekwatnej strategii postępowania
- Kierowanie zarówno ofiar jak i sprawców przemocy do specjalistów,
- Poradnictwo psychologiczne,
- Poradnictwo psychoterapeutyczne,
- Poradnictwo prawne,
- Systematyczny kontakt w rodzinach dotkniętych zjawiskiem przemocy, a jeżeli zajdzie potrzeba udzielenia natychmiastowej pomocy
- Nawiązanie kontaktu i współpracy z instytucjami udzielającymi pomocy rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- Działanie i zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- Kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grodźcu pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,

- Występowanie do prokuratury z zawiadomieniami zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

V. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE GRODZIEC:

1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

3. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, zawodowego i rodzinnego
- interwencji kryzysowej i wsparcia
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydanie zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie

- zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie lokalu ze sprawcą przemocy, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

4. Założenia systemu:

- Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary,
- Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara,
- Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka,
- Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna,
- Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu,
- Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

VI. PROWADZENIE PROFILAKTYCZNEJ DZIAŁALNOŚCI INFORMATYCZNO - EDUKACYJNEJ.

Cele realizacji zadania:

- Ułatwianie dostępu do informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie wiedzy mieszkańców gminy,
- Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjalnych oraz placówkach oświatowych na terenie gminy (przedszkole)
- Organizowanie zajęć pozalekcyjnych
- Utworzenie gablot informacyjnych na terenie gminy w szczególności w: Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Urzędzie Gminy oraz Ośrodku Zdrowia,
- Rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących przemocy,
- Udział w kampaniach przeciwdziałania przemocy na terenie gminy, powiatu, województwa.

VII. PROMOWANIE SPOSOBÓW ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTÓW, RADZENIE SOBIE Z AGRESJĄ

Cel zadania – odpowiednie wyrobienie właściwych sposobów w rozwiązywaniu konfliktów i radzenia sobie z agresją:

Dzieci i młodzież:

- zajęcia czy programy profilaktyczne przeciwdziałania przemocy w szkołach, przedszkolach, świetlicach,
- formy spędzania czasu wolnego promujące zachowania nieagresywne, zajęcia.

Dorośli:

- Terapia dla uzależnionych i współuzależnionych,
- Poradnictwo w formie nauk przedmażeńskich,
- Konsultacje indywidualne i rodzinne (w w/w punktach)

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- Odpowiednia ilość rozpowszechnionych materiałów o charakterze informacyjno - edukacyjnym,
- Odpowiednie programy profilaktyczne,
- Liczba utworzonych gablot informacyjnych,
- Ilość udzielonych porad przedmażeńskich,
- Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- Ilość konsultacji rodzinnych i indywidualnych u specjalistów,
- Liczba udzielonych porad psychologicznych i prawnych.

VIII. EDUKACJA PRZEDSTAWICIELI RÓŻNYCH GRUP ZAWODOWYCH SPOTYKAJĄCYCH SIĘ ZE ZJAWISKIEM PRZEMOCY W RODZINIE

Zadania:

- Szkolenia specjalistyczne dla osób zainteresowanych możliwością podniesienia wiedzy i umiejętności postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel realizacji zadania:

- podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy (pracownik socjalny, policjant, pedagog szkolny, pielęgniarka środowiskowa),
- kompleksowe przygotowanie poszczególnych grup do realizacji działań pomocowych,
- organizowanie konferencji i szkoleń specjalistycznych dla wybranych grup zawodowych j. w.

Wskaźnik realizacji celu:

- liczba przeszkolonych osób,
- ilość zorganizowanych szkoleń i konferencji.

Adresaci programu:

- rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi lub dotkniętymi przemocą m.in. pracownicy socjalni, funkcjonariusze policji, nauczyciele i pedagodzy szkolni, członkowie GKRPA, pracownicy służby zdrowia.

Realizator Programu:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Interdyscyplinarny zespół ds. Przeciwdziałania Pomocy w Rodzinie,

Partnerzy Programu :

1. Urząd Gminy w Grodźcu,
2. Placówki Oświatowe,
3. Kościół,
4. Placówki Opieki Zdrowotnej,

5. Komisariat Policji,
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grodźcu.

Role i zadania poszczególnych partnerów programu działających na rzecz przeciwdziałania zjawiska przemocy zostaną omówione na wspólnym spotkaniu w Urzędzie Gminy w Grodźcu.

IX. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

- Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy,
- Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

X. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016 będą środki własne Gminy.

XI. SPOSÓB MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚCI

Każdy z przedstawicieli odpowiedzialnych za monitorowanie programu raz w roku będzie dokonywał analizy jakościowej i ilościowej z realizacji Programu w oparciu o dane przekazane przez podległe jednostki i przekazywał sprawozdanie z realizacji Programu Koordynatorowi Programu w terminie do 31 marca każdego roku.

Przewodnicząca

Rady Gminy Grodziec

Maria Piniecka

Opracowała:

Danuta Mikołajczyk